

ระบบการประกันสังคมและผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่

Social Insurance System and Chiang Mai Red Minibus Drivers

อุเทน วงศ์หล้า (Uten Wongla) *ดร.วรพงษ์ ตระการศิรินนท์ (Dr.Worrapong Trakarnsirinont) **

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และเสนอแนวทางที่จะให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงได้เข้าเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษา วิเคราะห์จากเอกสารเป็นหลัก และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงประกอบ ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมคือ ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการประกันสังคม และสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมของแรงงานในระบบดีกว่าของแรงงานนอกระบบ ซึ่งแนวทางที่จะทำให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงได้เข้าเป็นผู้ประกันตนคือ ปรับปรุงประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการประกันสังคมและปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของแรงงานนอกระบบกับแรงงานในระบบให้ได้รับเท่าเทียมกัน

ABSTRACT

The objective of the research was to study the cause of red minibus drivers are not insured in social insurance system in accordance with section 40 of the Social Security Act, the Social Security Act B.E. 2533 and the appropriate way to make the red minibus drivers to be an insured person in social insurance system. This research methodology is qualitative research. Collecting information from relevance literatures and interviewing red minibus drivers. The study found that the cause that red minibus drivers are not insured in social insurance system are: The red minibus drivers don't know about social insurance system and benefits of social insurance for formal sector are better than benefits of social insurance for informal sector. The appropriate ways to make red minibus drivers to be an insured person in social insurance system are: Improve the publicity of social insurance and improve the privilege between informal sector and formal sector are equal.

คำสำคัญ : แรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดง ระบบการประกันสังคม

Key Words: Informal sector, The red minibus drivers, Social insurance system

* นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** อาจารย์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2554 ประเทศมีแรงงานอยู่จำนวน 39.3 ล้านคนและพบว่าจากจำนวนแรงงานทั้งหมดนี้เป็นแรงงานนอกระบบถึง 24.7 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 64.7 ของแรงงานทั้งหมด ซึ่งแรงงานเหล่านี้นับว่ามีความสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่ว่าแรงงานนอกระบบเหล่านี้กลับไม่ได้รับการดูแลคุ้มครองทั้งทางด้านกฎหมายแรงงาน โดยที่สามารถพิจารณาได้จากข้อมูลที่สำคัญงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจจากแรงงานนอกระบบดังนี้ ในเรื่องของสวัสดิการการรักษายาบาลของแรงงานนอกระบบนั้น พบว่า การเข้ารับการรักษายาบาลจะใช้บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าถึงร้อยละ 63.4 รองลงมาจะเป็นการจ่ายค่ารักษายาบาลด้วยตัวเองถึงร้อยละ 18.9 และในเรื่องของปัญหาที่พบในแรงงานนอกระบบต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแลและช่วยเหลือได้แก่ ปัญหาการได้รับค่าตอบแทนน้อย ร้อยละ 48.5 รองลงมาเป็น งานที่ทำไม่ได้รับการจ้างอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 21.5 และทำงานหนักร้อยละ 19.0 ที่เหลือเป็นอื่นๆ เช่น ไม่มีสวัสดิการ ไม่มีวันหยุดทำงานไม่ตรงเวลาปกติ ชั่วโมงทำงานมากเกินไปและลาพักผ่อนไม่ได้ เป็นต้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) จากปัญหาที่เกิดขึ้นต่อแรงงานนอกระบบได้ทำให้หน่วยงานของภาครัฐพยายามที่จะให้แรงงานนอกระบบได้รับความคุ้มครองที่เพิ่มขึ้นโดยการที่ทางภาครัฐได้มีการขยายความคุ้มครองทางกฎหมายแรงงานให้ครอบคลุมไปยังแรงงานนอกระบบให้มากขึ้น อาทิ เช่น ผู้ที่รับงานไปทำที่บ้านก็จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2547 และยังได้รับการคุ้มครองในเรื่องของ ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด จากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 อีกด้วย และแรงงานในภาคการเกษตรก็ได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในภาค

งานเกษตร พ.ศ. 2548 (ฉันทพล สีสาวพัฒนานันท์และคณะ, 2551:2-64) ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าเริ่มที่จะมีการขยายการคุ้มครองแรงงานนอกระบบในด้านของกฎหมายแรงงานให้เข้าถึงแรงงานนอกระบบแต่ว่าการขยายในครั้งนี้ยังไม่ครอบคลุมกับแรงงานนอกระบบในทุกภาคส่วน

จนกระทั่งเมื่อทางรัฐบาลและสำนักงานประกันสังคมได้มีความพยายามในการขยายการประกันสังคมให้มีความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงกลุ่มแรงงานนอกระบบทั้งหมดด้วยจากเดิมที่ให้ความคุ้มครองกับแรงงานในระบบเท่านั้น เพื่อที่จะให้แรงงานนอกระบบนั้นได้มีความมั่นคงทางสังคมที่ดีขึ้นโดยได้เปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบที่ไม่สมัครเป็นผู้ประกันตนสามารถที่จะสมัครเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 40 และมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบประเภทของประโยชน์ทดแทนตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของบุคคลซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตนโดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 โดยเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบเข้าสู่ระบบประกันสังคมได้ โดยที่จะมี 2 ทางเลือกคือ ทางเลือกที่ 1 จ่ายเงินสมทบ 100 บาท (ประชาชนจ่าย 70 บาท รัฐบาลอุดหนุน 30 บาทในปีแรก) ได้รับสิทธิประโยชน์ 3 กรณี คือ เงินทดแทนการขาดรายได้กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพและกรณีเสียชีวิต ส่วนทางเลือกที่ 2 คือ จ่ายเงินสมทบ 150 บาท (ประชาชนจ่าย 100 บาท รัฐบาลอุดหนุน 50 บาทในปีแรก) ได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับทางเลือกที่ 1 และเพิ่มสิทธิประโยชน์กรณีบำเหน็จชราภาพอีก 1 กรณี (สำนักงานประกันสังคม, 2554)

หลังจากที่ได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทนตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของการประกันสังคมตามมาตรา 40

ต่อมาทางสำนักงานประกันสังคมได้ตรวจค้นประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับหลักการสำคัญและสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพอิสระทั่วไปเช่น ผู้รับจ้างทั่วไป คนขับแท็กซี่ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ช่างเสริมสวย เกษตรกร หาบเร่แผงลอย หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีลูกจ้าง ได้รับรู้ข้อมูล รวมทั้งเตรียมความพร้อมที่จะสมัครเป็นผู้ประกันตน ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมพ.ศ. 2533 เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่กฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความคุ้มครองมีจำนวนมากและกระจายอยู่เป็นวงกว้าง ถึงแม้ว่าจะมีการเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบให้สามารถเข้าสู่การประกันสังคมได้แต่ปรากฏว่ากลับมีแรงงานนอกที่เข้ามาสู่ระบบการประกันสังคมน้อยมาก จากจำนวนแรงงานนอกระบบที่อยู่ถึง 24.7 ล้านคน แต่กลับมีแรงงานนอกระบบที่เข้าระบบประกันสังคมเพียงแค่ 600,000 คนเท่านั้น (มติชนออนไลน์, 2554) จากจำนวนของแรงงานนอกระบบที่เข้าสู่ระบบประกันสังคมจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ยังมีแรงงานนอกระบบอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้เข้าร่วมในระบบประกันสังคม

ในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่จากการที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเมืองเชียงใหม่เนื่องมาจากการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางภาคเหนือของประเทศไทย ทำให้มีการสร้างอาชีพขึ้นมามากมายเพื่อเป็นการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งได้มีทั้งอาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยวและเกี่ยวข้องโดยอ้อมกับการท่องเที่ยว และจากการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ได้ทำให้ผู้คนจำนวนมากพากันหลั่งไหลเข้ามาหางานทำในเมืองเชียงใหม่ ไม่ว่าจะเป็นมาจากอำเภอต่างๆ ภายในจังหวัดเชียงใหม่หรือจังหวัดต่างๆ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง จากการที่มีปริมาณแรงงานจำนวนมากเข้ามาในเมืองเชียงใหม่ ปรากฏว่ามีแรงงานอยู่จำนวนมากที่ไม่สามารถทำงานในระบบได้ ทำให้ต้องทำงานนอกระบบกลายเป็นแรงงานนอกระบบ (เบญญา จิรภัทรพิมล, 2534) จากที่มีการขยายสิทธิ

ประโยชน์การประกันสังคมมาตรา 40 แก่แรงงานนอกระบบทำให้จังหวัดเชียงใหม่ที่มีแรงงานนอกระบบถึง 564,315 คน จากแรงงานทั้งหมดในจังหวัดที่มี 904,233 คน กลับมีแรงงานนอกระบบที่เข้าถึงการประกันสังคมเพียง 17,302 คน เท่านั้น (สำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่, 2554) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแรงงานนอกระบบจำนวนในจังหวัดเชียงใหม่อีกจำนวนมากที่ยังไม่เข้าร่วมในระบบประกันสังคม

ในส่วนของการให้บริการคมนาคมขนส่งมวลชนทางบกของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งภาคส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่แต่ว่าแรงงานในภาคส่วนนี้ ส่วนใหญ่ยังเป็นแรงงานที่เป็นแรงงานนอกระบบและกลุ่มของสหกรณ์รถลานนาเดินรถ จำกัด เป็นผู้ประกอบการที่จำนวนมากที่สุดที่บริการในด้านขนส่งมวลชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนสมาชิก 2,907 คน ซึ่งรถที่ให้บริการจะเป็นรถสองแถวสีแดงหรือที่รู้จักกันในชื่อว่า “ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดง” ซึ่งมีการให้บริการทั้งแบบไม่ประจำเส้นทางและแบบประจำเส้นทาง จากการที่ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงเป็นแรงงานนอกระบบทำให้พวกเขาประสบปัญหาต่างมากมายในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะในเรื่องของการคุ้มครองแรงงานจากการที่ไม่มีผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงที่ได้มีการสมัครเป็นผู้ประกันตนของระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (สิงห์คำ นันติ, 2554)

ดังนั้นสภาพปัญหาที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงไม่ได้เป็นผู้ประกันตนของระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยมุ่งหวังที่จะนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาเหล่านี้เพื่อผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงสามารถประกอบอาชีพนี้ได้โดยที่ได้รับความคุ้มครองให้มากกว่านี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ผู้ประกอบการรดสีสอแดงไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางที่จะให้ผู้ประกอบการรดสีสอแดงได้เข้าเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

วิธีการวิจัย

เนื่องจากบทความฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัญหาการไม่เข้าร่วมในระบบการประกันสังคมของผู้ประกอบการรดสีสอแดงในจังหวัดเชียงใหม่ อันเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่ออธิบายเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นและนำมาสังเคราะห์เกี่ยวโยงระหว่างทฤษฎีและความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆเข้าด้วยกัน บทความนี้จึงอาศัยการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการรดสีสอแดง เป็นการถามเกี่ยวกับการประกันสังคมของผู้ประกอบการรดสีสอแดง โดยแบบสัมภาษณ์จะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Open-ended Questions)

2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ อันได้จากการศึกษาค้นคว้าเชิงเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ รวมถึงฐานข้อมูลออนไลน์จากอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวกับการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้างต้นพบว่า ผู้ประกอบการรดสีสอแดงที่ไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมด้วยเหตุดังนี้

1) ผู้ประกอบการรดสีสอแดงไม่ทราบว่าแรงงานนอกระบบแบบผู้ประกอบการรดสีสอแดงนั้นสามารถที่จะสมัครเป็นผู้ประกันตนในระบบการประกันสังคมได้เหมือนกับแรงงานในระบบที่เป็นลูกจ้างตามสถานประกอบการต่างๆ

2) ผู้ประกอบการรดสีสอแดงบางส่วนที่ได้ทราบข่าวเรื่องของการประกันสังคมในส่วนองแรงงานนอกระบบว่าอาชีพของตนนั้นสามารถที่จะสมัครเป็นผู้ประกันตนได้แต่กลับไม่ทราบถึงรายละเอียดในเรื่องของสิทธิประโยชน์ กระบวนการสมัคร รายละเอียดในการรับสิทธิประโยชน์ และไม่มีเวลาที่จะมาศึกษาถึงรายละเอียดเหล่านี้ด้วยตนเอง

3) ผู้ประกอบการรดสีสอแดงเห็นว่าสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมที่ตนเองจะได้รับนั้นยังน้อยกว่าสิทธิประโยชน์การประกันสังคมของแรงงานในระบบโดยเฉพาะสิทธิในการรักษาพยาบาลที่เป็นสิทธิที่แรงงานนอกระบบจะได้ไม่รับจากการประกันสังคมทำให้ผู้ประกอบการรดสีสอแดงไม่สนใจที่จะสมัครเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

4) ผู้ประกอบการรดสีสอแดงเห็นว่าเงินสมทบการประกันสังคมที่จะต้องจ่ายในแต่ละเดือนนั้นเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับตนเองเพราะในทุกวันนี้ก็มีภาระค่าใช้จ่ายที่มีมากมายอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นเรื่องของค่าใช้จ่ายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษารถ ค่าน้ำมันที่มีราคาสูง จึงไม่อยากจะเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอีกจึงได้ไม่สมัครเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

5) ผู้ประกอบการรดสีสอแดงเห็นว่าสวัสดิการที่ตนเองได้รับในตอนนั้นก็เพียงพออยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการรักษาพยาบาลที่ได้จากโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค การคุ้มครองอุบัติเหตุจากการประกันภัยจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถที่จะต้องทำทุกปี และสวัสดิการจากสหกรณ์เครดิตนาคาเงินรูด จำกัด ที่ตนเองสังกัดอยู่ด้วยคือ เงินฌาปนกิจในกรณี ที่สมาชิกเสียชีวิตหรือคู่สมรสเสียชีวิต เงิน

ช่วยเหลือค่าซ่อมรถเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ส่วนลดราคาในการเติมน้ำมันและเปลี่ยนน้ำมันเครื่องและเงินกู้ไว้ช่วยเหลือสมาชิกในยามฉุกเฉิน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และหาแนวทางที่จะให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงได้เข้าเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นอภิปรายดังนี้ ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการประกันสังคมตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของข่าวคราวการรับสมัครรายละเอียดของสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับการประกันสังคมตามมาตรา 40 จะเห็นได้ในประเด็นปัญหาได้เกิดจากการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานประกันสังคมที่ยังทำได้ไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มแรงงานนอกระบบเท่าที่ควร จึงทำให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการประกันสังคมจากสำนักงานประกันสังคม อีกทั้งผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงเป็นอาชีพอิสระที่มีรายได้ไม่แน่นอนจะต้องทำงานทุกวันจึงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะค้นหาข้อมูลในเรื่องของการประกันสังคมด้วยตัวเองได้ สำหรับผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงบางส่วนที่พอจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการประกันสังคมตามมาตรา 40 พวกเขาก็จะเห็นว่าเมื่อพวกเขาสมัครแล้วสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับยังไม่เท่ากับสิทธิประโยชน์ที่แรงงานกลุ่มที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการต่างๆ ได้รับเลยโดยจะเห็นได้ชัดเจนจากสิทธิประโยชน์ในเรื่องการรักษาพยาบาลที่การประกันสังคมของแรงงานในระบบนั้นจะได้รับสิทธิประโยชน์นี้แต่การประกันสังคมของแรงงานนอกระบบจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์นี้ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงซึ่งเป็นแรงงานนอก

ระบบจึงตัดสินใจที่จะไม่เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 อีกทั้งในสถานะเศรษฐกิจในขณะนี้ทำให้ค่าครองชีพนั้นสูงขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของค่าน้ำมันที่สูงขึ้นเป็นอีกหนึ่งต้นทุนในการทำงานที่สูงตัวขึ้นแต่รายได้จากการเก็บค่าโดยสารนั้นยังจัดเก็บอยู่ 20 บาทเท่าเดิม จึงทำผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงนั้นมีรายได้ที่ลดลงและเมื่อจะต้องมาจ่ายเงินสมทบจากการประกันสังคมอีกผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงจึงมองว่าเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับพวกเขาอีกและผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงก็มองว่าสวัสดิการที่ตนเองได้รับจากรัฐบาลในเรื่องการรักษาพยาบาลจากโครงการ 30 บาทและสวัสดิการจากสหกรณ์นครลานนาเดินรถจำกัด ที่ได้รับนั้นเพียงกับความต้องการแล้วจึงไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมอีกเนื่องจากทำจะทำให้มีภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น จากการที่ได้ค้นพบถึงสาเหตุที่ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมตามมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 จึงได้นำมาสู่การนำเสนอแนวทางทำให้ผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงเข้าสู่การประกันสังคมมีดังนี้ 1) ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงให้มากขึ้นโดยที่จะต้องใช้สื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ วิทยุ วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ เอกสาร แผ่นพับแจกจ่าย รวมไปถึงยังจะต้องประสานงานติดต่อไปกับทางสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด เพื่อที่จะเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคมให้มากขึ้น และเมื่อผู้ประกอบการรถสี่ล้อแดงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันสังคมมากขึ้น ก็จะนำความรู้นั้นมาใช้ในการพิจารณาว่าสมควรที่เข้ามาเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมหรือไม่

2) ในการประชาสัมพันธ์จะต้องมีการอธิบายถึงรายละเอียดในแต่ละสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับให้ชัดเจนและการระบอบเวลากระบวนการเกิดสิทธิประโยชน์ในแต่ละสิทธิประโยชน์ด้วยว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไรจะต้องมีเงื่อนไขอะไรบ้างหรือควรที่จะต้อง

ปรับปรุงเงื่อนไขการเกิดสิทธิประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรดสีสอแดงและแรงงานนอกระบบกลุ่มต่างๆเข้าใจให้ง่ายกว่านี้

3) ในปัจจุบันนี้สิทธิประโยชน์ในการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบกับแรงงานในระบบยังไม่เท่ากันโดยที่แรงงานนอกระบบจะได้รับสิทธิประโยชน์จากการประกันสังคมอยู่ 4 ประการด้วยกันคือ สิทธิได้รับเงินชดเชยในกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย กรณีทุพพลภาพ ชราภาพและเสียชีวิต ส่วนสิทธิประโยชน์ของแรงงานในระบบที่ได้รับนั้นได้แก่ การรักษาพยาบาล เงินสงเคราะห์กรณีเจ็บป่วย ทุพพลภาพ เสียชีวิต คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และการว่างงาน จะเห็นได้ว่าสิทธิประโยชน์การประกันสังคมของแรงงานนอกระบบกับแรงงานในระบบนั้นมีความแตกต่างกันอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องของการรักษาพยาบาลที่เป็นสิทธิประโยชน์อันสำคัญที่ผู้ประกอบการรดสีสอแดงมองว่าตนไม่ได้รับเหมือนแรงงานในระบบเมื่อตนตัดสินใจสมัครเป็นผู้ประกันตนตามระบบประกันสังคมจึงทำให้ผู้ประกอบการรดสีสอแดงตัดสินใจที่จะไม่สมัครเป็นผู้ประกันตนเพราะฉะนั้นควรที่จะต้องมีการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมแรงงานนอกระบบให้มีใกล้เคียงกับแรงงานในระบบมากที่สุดหรือไม่ก็ให้ได้รับเท่ากันไปเลยและควรที่จะให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิในการรักษาพยาบาลด้วยเพราะผู้ประกอบการรดสีสอแดงมองว่ามันเป็นสิทธิประโยชน์ที่สำคัญมากที่จะทำให้พวกเขาตัดสินใจเข้ามาเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

4) ในการประชาสัมพันธ์จะต้องมีการชี้ให้ผู้ประกอบการรดสีสอแดงเห็นถึงความคุ้มค่าของเงินสมทบที่ตนเองได้จ่ายให้กับระบบประกันสังคมว่าเมื่อจ่ายไปแล้วมันเกิดคุณประโยชน์อย่างไรบ้าง นำเงินไปทำอะไรบ้าง ชี้ให้เห็นถึงความมั่นคงในชีวิตที่จะได้รับจากการประกันสังคมอีกทั้งจะต้องมีการปรับปรุงรูปแบบการจ่ายเงินสมทบ ให้การจ่ายเงินสมทบการประกันสังคมนั้นเหมาะสมกับฐานะทางรายได้และ

อาชีพของผู้ประกอบการรดสีสอแดง หรือว่าอาจจะกำหนดให้สามารถจะเลือกสิทธิประโยชน์ที่กำหนดไว้ได้ว่าอยากสิทธิประโยชน์จ่ายเงินตามสิทธิประโยชน์ที่ตนเองต้องการ โดยในแต่ละสิทธิประโยชน์ก็จะมีการกำหนดอัตราของเงินสมทบไว้แล้วและเปิดให้โอกาสให้ผู้ประกอบการรดสีสอแดงได้เลือกสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมกับอาชีพของตนเอง

5) ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมให้ดีกว่าสวัสดิการที่ผู้ประกอบการรดสีสอแดงได้รับโดยอาจจะเปรียบเทียบจากจำนวนเงินที่ต้องจ่ายกับสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับและปรับปรุงสวัสดิการให้มีความครอบคลุมกับอาชีพของแรงงานนอกระบบมากขึ้น เพื่อให้ผู้ประกอบการรดสีสอแดงสนใจที่สมัครเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาแรงงานนอกระบบในกลุ่มของผู้ประกอบการรดสีสอแดง เมื่อนำมาเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้มีการศึกษาเรื่องของแรงงานนอกระบบกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการประกันสังคมพบประเด็นที่เหมือนกันคือ แรงงานนอกระบบกลุ่มอื่นและผู้ประกอบการรดสีสอแดงจะมองว่าสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมยังไม่น่าสนใจสำหรับพวกเขา โดยเฉพาะมีสิทธิประโยชน์ไม่เท่ากับการประกันสังคมของแรงงานในระบบ โดยสิทธิประโยชน์ที่แรงงานนอกระบบกลุ่มอื่นกับผู้ประกอบการรดสีสอแดงต้องการจากการประกันสังคมก็คือสิทธิการรักษาพยาบาล เนื่องจากแรงงานนอกระบบมองว่าการรักษาพยาบาลในสิทธิของการประกันสังคมนั้นดีกว่าสิทธิการรักษาพยาบาล 30 บาทรักษาทุกโรค ส่วนประเด็นที่ต่างกันคือผู้ประกอบการรดสีสอแดงยังได้รับสวัสดิการบางส่วนในการประกอบอาชีพจากสหกรณ์ครุฑนาเดินรถจำกัด ที่พวกเขาเป็นสมาชิก แต่แรงงานนอกระบบกลุ่มอื่นที่ได้เทียบเคียงจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าส่วนใหญ่จะมีเพียงสิทธิการรักษาพยาบาล 30 บาทรักษาทุกโรคเท่านั้น

สรุปผลการวิจัยและแนวทาง

จากผลการศึกษาและการอภิปรายผลที่ได้ อธิบายมาข้างต้นสามารถที่จะสรุปได้ว่าสาเหตุที่ผู้ประกอบการรายย่อยไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมนั้นมี 5 ประการด้วยกัน ซึ่งเกิดจากการที่ผู้ประกอบการรายย่อยขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการประกันสังคม อีกทั้งสิทธิประโยชน์ของการประกันสังคมนั้นยังไม่เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้ผู้ประกอบการรายย่อยสนใจเข้ามาสมัครเป็นผู้ประกันตนได้ เพราะฉะนั้นทางสำนักงานประกันสังคมจะต้องปรับปรุงในด้านการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงผู้ประกอบการรายย่อยให้มากกว่านี้ รวมไปถึงจะต้องมีการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ในการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบให้เท่าเทียมกับแรงงานในระบบเพื่อที่ดึงดูดผู้ประกอบการรายย่อยให้มาเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม เพื่อที่ผู้ประกอบการรายย่อยที่มีความมั่นคงทางสังคมที่มากขึ้นกว่าเดิมโดยเกิดจากการได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน บุคคลท่านแรกที่ใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คือท่านอาจารย์ที่ปรึกษา อ.ดร.วรพงษ์ ตรีการศิริรัตน์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อ.ดร.อุดมโชค อาษาวิมลกิจ ที่เมตตาให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ ขอบพระคุณหัวหน้าวิทยานิพนธ์ทุกๆ คนที่ให้ข้อมูลในด้านการไม่ได้เข้าเป็นผู้ประกันตนตามระบบประกันสังคม ขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยช่วยเหลือทั้งในด้านของกำลังใจ กำลังแรงและกำลังทรัพย์ตลอดจนให้คำแนะนำทุกอย่าง ขอบขอบคุณทุกๆ คนที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาจนบทความนี้สำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

- ฉัฐพล ถิลาวัฒนานันท์และคณะ. 2551. โครงการศึกษาวิจัยเพื่อขยายการคุ้มครองแรงงานให้แก่แรงงานนอกระบบ. กรุงเทพฯ : บริษัทเอ็กเซลเลนท์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์,
- เบญจา จิรภัทรพิมล. 2543. การทำงานของผู้หญิงในตลาดแรงงานนอกระบบในเมืองเชียงใหม่. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มติชน.2555. “สปส.ตีปีบดึงแรงงานนอกระบบเข้าประกันสังคมตั้งเป้าปีนี้ 1.2 ล้านคน” ค้นเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2555, จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1333765915&grpId=00&catid=00.
- ศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทย. 2549. แรงงานนอกระบบ : คุณภาพชีวิตที่ยังขาดหาย. ค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2555, จาก <http://www.kasikornresearch.com/TH/KEcon%20Analysis/Pages/Search.asp>.
- สหกรณ์นครลานนาเดินรถ. 2554. รายงานการประชุมประจำปี 2553. เชียงใหม่: สหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด,
- สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551. สรุปผลสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2550 [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์], จาก <http://www.nso.go.th/>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554. สรุปผลสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2553[ฉบับอิเล็กทรอนิกส์], จาก <http://www.nso.go.th/>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2555. สรุปผลสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2554 [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์], จาก <http://www.nso.go.th/>.
- สำนักงานประกันสังคม. 2554. “เปิดเวทีปฏิบัติการประชาวาวัฒน์ ประกันสังคมไทยเข้มแข็ง” .

วารสารประกันสังคม ประจำเดือนกุมภาพันธ์
[ฉบับอิเล็กทรอนิกส์], จาก

<http://www.sso.go.th/wpr/uploads/uploadImages/file/journal-SSO-Vol-2-2554.pdf>.

สำนักงานประกันสังคม. 2554. “ประกันสุขภาพมาตรา 40”. วารสารประกันสังคม ประจำเดือน พฤษภาคม[ฉบับอิเล็กทรอนิกส์], จาก

<http://www.sso.go.th/wpr/uploads/uploadImages/file/journal-SSO-Vol-2-2554.pdf> .

สำนักงานประกันสังคม. 2554. “ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ...ทางเลือกในการสร้างหลักประกันชีวิตที่มั่นคง”. วารสารประกันสังคม ประจำเดือน กรกฎาคม 2554, จาก

<http://www.sso.go.th/wpr/uploads/uploadImages/file/journal-SSO-Vol-7-2554.pdf>.

สำนักงานประกันสังคม. 2554. “สถิติกองทุนประกันสังคม จำนวนผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 40) ปี 2544-2553”. เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2554, จาก

<http://www.sso.go.th/sites/default/files/R&D122009/statisticsmid40.html> .